

maatte udkræves begge Thingenes Samtykke, saa at ved een Stemmes Overvægt derimod i eet af Thingene var Garantien bort. Ogsaa den 12te Paragræph maa her udhæves. Det er efter min Mening aabenbart, at denne Bestemmelse træder Eierne for nær, og jeg vil kun tilføie, at her Arvelighedens Princip ligesom er gjort gjældende, ja at der endog er indrømmet Arvingerne større Ret, end der tilkom Fæsteren selv. En Paragræph i Udkastet, som paa den anden Side kunde synes at raade noget Bød paa alle disse Ulemper, er den 37te, men stor Vægt kan dog ingenlunde lægges paa denne Bestemmelse, allerhelst saaledes som Paragræphen blev forandret ved det igaar vedtagne Endringsforslag, hvorved dens Tendens væsentligen blev forrykket. Net, denne Paragræph er saaledes affattet, at der sandeligen ikke vil være stor Anledning for Godseierne til at gribe til dette Nødanker, og det allermindst, naar den Trediedeel, som Overbudet idetmindste skulde gaae ud paa, skal beregnes af Gaardens Værdie, forinden. Afdraget for Fæstetvangen er fæet. Det er dog klart, at det i alt Fald maatte være det endelige Resultat af Taxationen, som i denne Henseende burde lægges til Grund. Men der er desuden en anden Betragtning, som, efter min Mening, berører § 37 det Reste af dens Værd. Det er nemlig en for Eieren yderst uheldig Bestemmelse, at han, efter at have benyttet den ham ved Paragræphen tillagte Ret, skulde være forpligtet til at lade Fæsteren beholde Brugen af Gaarden i den hele Tid, for hvilken Fæstecontracten var indgaaet; thi det vil let indsees, hvor lidet Udbytte Eieren havde til, at Fæsteren med Omhu og Nidkærhed vilde tage sig af Gaardens Drift, naar han beholdt den i Brug, efterat Tvangsloven var bleven gjort gjældende imellem dem. Man maatte derfor, hvis man vilde indgaae paa den i § 37 betegnede Vej, i alt Fald gjøre endnu et Skridt videre, saa at Godseieren, naar han ved Overbudet af en Trediedeel beholdt Eiendommen, maatte kunne forlange, at Fæsteren skulde fravige Gaarden, imod at Fæsteren fik Godtgjørelse for den tilbagestaaende Deel af Fæsteretten efter de for Fæstets sandsynlige Varighed opstillede Regler.

Dette om Godseierne. Og nu paa den anden Side Fæstegaardmændene. Er det at vente, mine Herrer, at disse virkelig vilde blive tilfredsstillende ved en saadan Lov? (Ja! Ja!) Ganske vist ere de Afstemninger, som have fundet Sted her i Salen, i en overordentlig Grad faldne ud i en Retning, som skulde synes at maatte gjøre Lovforslaget særdeles antageligt for Gaardmandsclassen. Men jeg skulde dog mene, at de Fæstegaardmænd, som forstaae sig paa deres Lary, vilde være lidet fornøiede dermed. Thi her møder atter den store Usikkerhed og Vilkaarlighed ved Taxationen, som den ærede Rigsdagsmænd for Holsteb Amt's 2den Valgkreds (Tscherning) fandt saa farlig, at han, ganske vist dog ikke af Omhed for Godseierne — skjøndt han jo paa staaer, at han repræsenterer disse — allerede af den Grund ikke vilde gaae ind paa det oprindelige Lovforslag, som det da forelaae. Det saa overordentlig Usikre og Vilkaarlige ved disse Taxationer kunde nemlig ligesaavel gjøre sig gjældende i mod Fæsterne som for dem; og selv den Fordeel, som den i og for sig saa mislige Bestemmelse i § 9 om Afslaget fra $\frac{1}{5}$ til $\frac{2}{5}$ skulde gøde Fæsterne, og som maaskee snarest skulde vinde dem for Lovforslaget, vil let kunne vise sig som illusorisk, efterdi Taxatorerne, naar de maatte finde, at Afslaget af $\frac{1}{5}$ til $\frac{2}{5}$ vilde give et for Godseieren for uheldigt Resultat, kun vilde behøve at ansætte selve Taxationssummen forholdsmaæssig høiere, og det Hele kom saaledes dog egentligen til at beroe paa Taxatorernes vilkaarlige Skjøn. De yderligere Følger, som en saadan Lov, engang givet, kunde medføre, og som da vilde vende sig i mod Gaardmandsclassen selv, skal jeg her kun berøre; jeg har derom udtalt mig i et tidligere Foredrag. — Jeg troer altsaa, at dette Lovudkast, saaledes som det nu foreligger, ikke vil findes tilfredsstillende for nogen af de paagjældende Classer, skjøndt vistnok i Særdeleshed ikke for Eieren, og det er i det Hele af den Natur, at jeg ikke kan tænke mig, at Nogen eller i alt Fald ikke at ret mange af Thingets Medlemmer virkelig skulde mene, at der var mindste Udbytte til, at det nogenstunde kunde vinde Lovskraft. Jeg skal overhovedet her tillade mig at